

NIEMAND

AAN

DE

KANT

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2019-2023

SP GELDERLAND

1. NIEMAND AAN DE KANT IN GELDERLAND

Wie heeft het voor het zeggen in Gelderland? Te veel Gelderlanders zullen antwoorden: "Wij in ieder geval niet." Veel Gelderlanders krijgen ook maar weinig mee van het provinciebestuur. Toch hebben we er allemaal wel degelijk mee te maken. Bijvoorbeeld wanneer er iets mis gaat met het handhaven van milieuregels, omdat er weer een megastal verschijnt of als er een buslijn of bibliotheek verdwijnt. Iedereen in de provincie zegt dat democratie en samenwerking belangrijk is. Maar als mensen echt in actie komen of boos zijn, omdat er onvoldoende naar ze wordt geluisterd, dan loopt men in het provinciehuis vaak met een boog om hen heen.

Daarom is de SP al jaren de stem van mensen die anders niet gehoord worden in het provinciehuis. Luisteren naar de mensen buiten het provinciehuis is onze taak. We trekken samen op met Gelderlanders die knokken voor hun wijk of dorp. We helpen ze hun stem te laten horen, niet alleen rond verkiezingen, maar vier jaar lang.

Op 20 maart 2019 is het aan alle Gelderlanders om hun stem te laten horen. Dan hebben zij het voor het zeggen en kunnen een nieuw provinciebestuur kiezen. Dan gaat de keuze tussen een sociaal bestuur dat investeert in de samenleving of een bestuur dat als Dagobert Duck op de goed gevulde schatkist zit en achterover leunt.

Kies je voor de SP, dan kies je voor een provinciebestuur dat een stap vooruit zet zonder dat er mensen achterblijven. Provinciale bestuurders moeten kijken wat je als overheid kunt doen om de samenleving eerlijker en rechtvaardiger te maken. Het vele geld van de Provincie - een begroting van 1 miljard, en miljarden op de bank - zetten we als SP niet in voor grote bedrijven of de mensen die al meer dan genoeg geld hebben. Wij zetten het zo in dat niemand aan de kant hoeft te blijven staan en dat heel Gelderland er wat aan heeft.

Daarom strijden wij voor:

- Goed, betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer voor iedereen.
- Meer betaalbare woningen en betaalbare verduurzaming van (sociale) huurwoningen.
- Eerlijk en rechtvaardig delen van de rekening van het klimaatbeleid.
- Het investeren in leefbaarheid op het platteland en in stadswijken.
- Voldoende werkgelegenheid voor iedereen.
- Bibliotheken en programma's om laaggeletterdheid te bestrijden.
- Cultuur toegankelijk voor iedereen, ook buiten de grotere steden.
- Sport voor iedereen in plaats van geld voor topsportevenementen.
- Kleinschalige, duurzame landbouw en veeteelt in plaats van bio-industrie en megastallen.
- Het beschermen van natuur en dier.

Dat doen wij, omdat we vinden dat mens, dier, natuur en milieu boven winsten gaan. En omdat wij vinden dat een rechtvaardig en socialer Gelderland hard nodig is. In dit verkiezingsprogramma laat de SP zien waar zij voor kiest bij een aantal voor de provincie belangrijke onderwerpen. Wij strijden voor een sociale wereld. Wij doen dat samen met Gelderlanders, de SP-afdelingen en onze vertegenwoordigers in de Eerste en Tweede Kamer.

Mist u toch iets, vraag het ons dan. En bij alle onderwerpen die er niet in staan - of in de toekomst nog voorbij komen - kunt u ervan op aan dat wij keuzes maken die een socialer Gelderland dichterbij brengen. Een samenleving op basis van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Een Gelderland waarin wij niemand aan de kant laten staan.

2. WONEN

De sociale huursector heeft door de crisis en het kabinetsbeleid (Verhuurdersheffing) zware klappen gehad. Er is een groot tekort aan betaalbare woningen. Er zijn nog steeds lange wachttijden en de bouw kampt met een ernstig tekort aan vakmensen. Wij willen een Gelders woonbeleid dat verder kijkt dan de komende vier jaar en dat zorgt voor voldoende betaalbare woningen. Wij willen dat starters op de woningmarkt een eerlijke kans krijgen en dat woningcorporaties en bedrijven vaart maken met verduurzaming.

2.1 BETAALBARE EN ENERGIEZUINIGE WONINGEN

Een dak boven je hoofd is een grondrecht. De SP wil de komende jaren investeren in de bouw van goede, betaalbare en energiezuinige sociale huur- en koopwoningen. In veel Gelderse gemeenten zijn lange wachtlijsten ontstaan voor huurwoningen. De provincie geeft gemeenten de ruimte om meer betaalbare woningen te bouwen. De SP wil de verkoop van sociale huurwoningen aan banden leggen en huisjesmelkers tegengaan. Wel is het mogelijk dat huidige huurders hun woning kopen (als hun inkomen te hoog is voor het wonen in een sociale huurwoning), onder voorwaarde dat hierbij minstens één nieuwe huurwoning wordt teruggebouwd door de verkopende corporatie.

Wij willen vaart maken met het renoveren en verduurzamen van het woningbestand. Dat doet de provincie in samenspraak met huurders, woningbouwcorporaties en de gemeenten. Huurders worden goed betrokken in dit proces. Renovatie mag daarbij niet leiden tot stijging van woonlasten. Elke gerichte investering van de provincie werkt als een vliegwiél. Wij maken van het isoleren van bestaande en het bouwen van nieuwe, betaalbare woningen een Gelders speerpunt en gebruiken daarbij een deel van de NUON-gelden.

Wat de SP betreft worden die nieuwe en gerenoveerde woningen vervolgens verhuurd voor een bedrag dat voor de gemiddelde politieagent, onderwijzer of verpleger betaalbaar is. Maar ook voor iemand op het sociale minimum moet er voldoende woonruimte zijn. Speciale aandacht wil de SP de komende jaren voor de (om)bouw van woningen in de goedkoopste huurcategorieën. Door de stijgende kosten van levensonderhoud en de slechts beperkte stijging van de lonen en uitkeringen, is daar de grootste behoefte aan.

2.2 MAATWERK

De SP wil ruimte voor maatwerk, zodat elke gemeente kan inspelen op lokale initiatieven en specifieke woonbehoeften. Je moet dan denken aan speciale doelgroepen, zoals gehandicapten, en aan initiatieven om levensloopbestendige woningen te bouwen. De SP wil ruimte voor alle woonvormen, zodat mensen kunnen (bouwen en) wonen zoals zij dat willen.

De zogenoemde contingentering schaffen we werkelijk af. Op dit moment is alleen het woord afgeschaft, maar in de praktijk moeten gemeenten nog steeds met elkaar vechten om het aantal woningen dat ze mogen bouwen. Dat houdt de krapte op de woningmarkt in stand en zorgt er voor dat de woningnood niet wordt opgelost.

2.3 VAKMENSEN

Om genoeg woningen te kunnen bouwen, moeten er voldoende vakmensen beschikbaar zijn. Ons plan *Gelderland Bouwt Mee* – gelanceerd in het midden van de crisis – is deels uitgevoerd. Dat heeft extra ontslagen onder vakmensen voorkomen, vakmensen die nu weer hard nodig blijken te zijn.

De SP wil experimenten waarbij jongeren enthousiast worden gemaakt voor een praktische opleiding en stage-ervaring kunnen opdoen bij een bouwbedrijf met een baangarantie. Ook willen wij dat er, samen met de bouwwereld en opleidingen, geïnvesteerd wordt in het bij- en omscholen van vakmensen in de bouw. Zo is er, bijvoorbeeld, de komende jaren een grote behoefte aan mensen die gekwalificeerd zijn om asbest te verwijderen. Daarnaast is er behoefte aan mensen die kennis hebben van het isoleren van woningen en van het plaatsen en onderhouden van onder meer zonnepanelen en warmtepompen.

2.4 HUISVESTING ARBEIDSMIGRANTEN

Arbeidsmigratie uit de nieuwe lidstaten van de Europese Unie en daarbuiten moet beter worden geregeld. De ongecontroleerde toestroom van arbeidsmigranten leidt tot verdringing en uitbuiting. Werkgevers kunnen geen beroep doen op buitenlandse arbeidskrachten als er geen garanties zijn voor fatsoenlijke huisvesting van arbeidsmigranten. De provincie neemt hierin de regie en spreekt gemeenten en werkgevers nadrukkelijk op hun rol aan. Kleinschalige huisvesting moet het streven zijn. Dit voorkomt overlast in dorpen en wijken.

2.5 WONEN OP HET PLATTELAND

Op het platteland komen steeds meer woningen, schuren en stallen vrij doordat veel boeren stoppen met hun bedrijf. De SP wil maatregelen nemen om leegstand en verval te voorkomen. Soms is afbraak een oplossing. Soms is dat de ombouw tot woningen of bedrijfsgebouw. Oplossingen moeten gezocht worden in maatwerk. Om te voorkomen dat jongeren wegtrekken uit kleine dorpen wordt er, waar mogelijk, bij nieuwbouw voorrang gegeven aan mensen die afkomstig zijn uit die kern. Jongeren krijgen zo een kans om een huis te bemachtigen in hun eigen dorp. Om de leefbaarheid in de dorpen te bevorderen stimuleert de Provincie de vestiging van woonzorg-projecten.

3. MOBILITEIT

De bereikbaarheid van Gelderland staat onder zware druk. Verkeersstromen rondom het stedelijk gebied van Arnhem en Nijmegen, Apeldoorn, Ede en Wageningen groeien in hoog tempo. De snelwegen rond Arnhem hebben een prominente plaats in de file top tien. Openbaar vervoer is in de spits overbelast. Bussen rijden haltes voorbij, omdat er geen passagier meer bij kan en (regionale) spoorlijnen gaan aan hun eigen succes ten onder. Op het platteland, in de kleinere dorpen en wijken zien we het OV verschromelen. En de luchtvervuiling veroorzaakt door het verkeer wordt ook niet kleiner.

Wil je Gelderland leefbaar houden, dan zal de provincie moeten investeren in het huidige OV en dat ook beter inzetten. Dan zal zij meer mensen moeten stimuleren om met de fiets, de trein en te voet te reizen. Samen met het Rijk en de gemeenten zullen we oplossingen moeten vinden voor nu en de lange termijn.

3.1 OPENBAAR VERVOER: VRIJ REIZEN IN DE DALUREN

Iedere inwoner van Gelderland heeft recht op kwalitatief hoogwaardig, goed bereikbaar en betaalbaar Openbaar Vervoer. Iedere wijk en ieder dorp hoort een goede busverbinding te hebben. Het mag daarbij niet uitmaken of je een inwoner van de stad of het buitengebied bent. Hiermee stimuleren we mensen om de auto te laten staan en zorgen we ervoor dat wie minder goed ter been is er toch op uit kan. De buslijnen vormen daarin de haarvaten.

De SP wil het OV in Gelderland een impuls geven. Wij willen investeren in meer en beter busvervoer. Wij zetten vol in op ons plan 'Vrij reizen in de daluren'. Als de bussen in de daluren op provinciale subsidie rondrijden, dan betalen we er met z'n allen al voor. Laten we deze dan optimaal gebruiken. Vrij reizen in de daluren zal er voor zorgen dat de capaciteit beter wordt benut. En meer reizigers kiezen voor het OV, waardoor zeker in de spits de drukte op de weg afneemt. Daardoor wordt Gelderland voor bijvoorbeeld toerisme ook extra interessant.

In de nieuwe gezamenlijke aanbesteding van de OV-concessies wordt het Openbaar Vervoer verder uitgekleeft. De drukke lijnen blijven bestaan, de rustige lijnen vervallen en zullen worden vervangen door 'nieuwe vormen van OV'. Dit kan een flexibele bus, de belbus, fiets of ome Henk met de dorpsauto zijn. Kortom, het huidige provinciebestuur bestuur heeft het OV uitgekleeft.

De SP is tegen de marktwerking in het OV. Openbaar vervoer moet worden uitgevoerd door professioneel opgeleide mensen die betaald worden volgens de geldende CAO. Dus geen werkverdringing en wel gekwalificeerd personeel in bus en trein.

Samen met de busmaatschappijen zorgt de provincie er voor dat alle bussen in Gelderland per 2025 volkomen schoon rijden en, bij voorkeur, duurzaam geproduceerd worden.

3.2 HET SPOOR

Na jarenlange strijd is er, mede door acties van de SP, eindelijk groen licht voor spoorverdubbeling tussen Arnhem en de Achterhoek. *Dubbelspoor in de Achterhoek* is een verstandige lange termijninvestering waarmee de voor iedereen betaalbare bereikbaarheid van deze regio verbeterd wordt. De spoorlijn Arnhem - Winterswijk behoort tot de drukste en succesvolste lijnen van Nederland. De SP is er dan ook trots op dat deze spoorlijn tot Doetinchem verdubbeld gaat worden. Nu willen we verder. Het regionale spoor verdient forse investeringen, ook op andere trajecten, hierbij geven we ook aandacht aan de toegankelijkheid van de stations en treinen.

De Gelderse regionale spoorlijnen vormen de ruggengraat van ons openbaar vervoer. Het visgraatmodel, waarbij regionale buslijnen een treinstation als eindpunt hebben is uiterst succesvol. In de verdere toekomst zullen spoorlijnen de basis zijn van een lightrailnetwerk waarmee we Gelderland bereikbaar houden.

Speciale aandacht is er voor de spoorverbinding Nijmegen - Kleef (Duitsland). Als deze weer in gebruik wordt genomen en Kleef een aansluiting krijgt op het RRX (Rhein-Ruhr-Xpress) lightrailnetwerk, dan worden Arnhem en Nijmegen hoogwaardig met Duitsland verbonden. We gaan in overleg met onze Duitse buuren over meer grensoverschrijdende spoorverbindingen zoals Nijmegen-Kleve en Winterswijk-Bocholt. De SP zet zich in voor een nachttrein van 1x per uur tussen Nijmegen en Utrecht in de uitgaansnachten (vrijdag naar zaterdag en zaterdag naar zondag).

3.3. TOEGANKELIJKHEID OPENBAAR VERVOER

De SP wil meer aandacht voor de toegankelijkheid van alle openbaar vervoer en van gebouwen voor mensen met een handicap. Als we werkelijk vinden dat iedere Gelderlander mee moet kunnen doen, dan maak je daar ook werk van. De provincie moet welwillender zijn en doortastender optreden bij het maken van afspraken rond het vervoer van mensen met een beperking en mensen die aangepast vervoer nodig hebben.

3.4 VOETGANGER

Ondergeschoven kindje in het verkeer is de voetganger. In de steden gaat alle aandacht uit naar de auto en in mindere mate ook naar de fiets. Dit terwijl juist in de stad de reis tussen station, binnenstad en werk vaak lopend af wordt gelegd. Daarom ruim baan voor de voetganger in onze steden. Bij renovatie van provinciale wegen wordt extra rekening gehouden met de oversteekplaatsen voor wandelaars. In het buitengebied investeren we in goede wandelpaden. Deze zijn van groot belang voor het Gelders toerisme en voor de mensen die er wonen.

3.5 FIETSER

Fietsen is gezond, goed voor het milieu en helpt in het tegengaan van verkeersdrukte. Om de concurrentie aan te gaan met de auto investeert Gelderland veel in nieuwe (snel)fietspaden. De (elektrische) fiets wordt als de oplossing voor de fileproblemen gezien. De SP is voorstander van goede voorzieningen voor alle fietsers, de trage en de snelle.

In de steden zien we echter grote problemen als het om de fietser gaat. Rondom de stations en in de binnenstad staan fietsen lukraak geparkeerd. Daar moeten meer stallingen en oplaadpunten komen. Ook fietsfiles in de spits en overvolle fietspaden zijn een probleem. Hiervoor geldt wat de SP betreft: ruimer baan voor de fietser. Denk bijvoorbeeld aan (overdekte) fietsstallingen in alle wijken. Dit zal, net als met meer ruimte voor de voetganger, ten koste gaan van de auto in de stad.

We fietsen natuurlijk niet alleen in de stad. De SP pleit voor een nauwere samenwerking tussen provincie en gemeenten bij de aanleg en verbetering van fietsroutes tussen dorpen en steden. Ook willen wij dat op belangrijke punten als dorps- en stadscentra en bij stations de stallingen worden verbeterd.

Om de fietsers van de toekomst goed op weg te helpen gaat Gelderland werk maken van het verkeersveiligheidslabel voor scholen dat al in 8 andere provincies is ingevoerd. Met dit label kunnen scholen aan de slag met verkeerseducatie en de verkeersveiligheid rond hun school. Dit juichen wij van harte toe.

3.6 DE WEG

Gelderland beheert 1.200 kilometer provinciale weg, een belangrijke schakel tussen de gemeentelijke wegen en de snelwegen van het Rijk. Afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in ontbrekende verbindingen en nieuwe rondwegen. De SP is geen voorstander van meer nieuwe rondweg-projecten. Voordat de provincie nieuwe rondwegen aanlegt, wordt er eerst gekeken welke alternatieven er zijn op het gebied van OV en fiets.

Problemen op de snelwegen dienen door het Rijk te worden opgelost. Daarbij ziet de SP geen oplossing in meer asfalt en zeker niet op kosten van de provincie. Wij kiezen voor de verbetering van het Openbaar Vervoer en het beter benutten van de mogelijkheden van snelfietsroutes.

Het onderhoudsniveau van onze Gelderse provinciale wegen is goed. De SP wil dat er afgeweken kan worden van het vaste onderhoudsschema. Op basis van inspecties wordt bepaald of het onderhoud vervroegd of uitgesteld wordt.

De provinciale wegen zijn, als doorstroomwegen, vaak 80 km wegen. Een groot deel van onze provinciale wegen is echter te smal of gaat door bewoond gebied buiten de bebouwde kom. Op deze plekken verlagen we de snelheid naar 60 km per uur. Hierdoor zal de veiligheid voor weggebruikers en omwonenden verbeteren en voorkomen we mogelijk sluipverkeer. 60 km/u is ook een ideale snelheid om door de talloze Gelderse natuurgebieden te rijden: daarmee neemt de kans op aanrijdingen met dieren aantoonbaar af.

Om serieus werk te maken van het behalen van de klimaat- en energiedoelen stimuleert de provincie het schoner rijden door te investeren in een netwerk van laadpunten voor elektrische auto en - fiets.

3.7 GEEN TOL OP DE A15

De komende jaren zal er veel aandacht gaan naar de aanleg van het nieuwe deel van de A15. De provincie is verantwoordelijk voor de aan- en afvoerwegen. Hierbij moet goed in de gaten worden gehouden of er overlast ontstaat voor omwonenden. Of de doortrekking van de A15 doorgaat hangt af van uitspraken van het Europese Hof en de Raad van State.

Als de A15 niet binnen de richtlijnen van stikstofuitstoot past dan zal de aanleg worden afgelast. De SP is nooit een voorstander van het doortrekken geweest. Wij willen het geld dat dan overblijft investeren in nieuw OV, bijvoorbeeld een lightrail tussen Arnhem en Nijmegen waardoor de filedruk af zal nemen.

Als de doortrekking wel doorgaat dan is de SP tegen tolheffing. Er is door de Gelderse belastingbetaler al 360 miljoen aan de weg betaald.

3.8 RAIL TERMINAL

Met de Betuweroute gaat Nederlands belangrijkste goederenspoorlijn dwars door onze provincie. Dat heeft gevolgen voor directe omwonenden. Met de Rail Terminal Gelderland wil de provincie een container over-

slagpunt bij Elst creëren. De SP is tegen dit geldverslindende project, dat ook nog eens tot veel overlast leidt voor omwonenden. Daarnaast wordt de druk op het gebied tussen Elst en Nijmegen, met overslag, uitbreiding van industrieterrein, A15 en Betuweroute, te groot voor omwonenden. In de omgeving zijn voldoende mogelijkheden voor containeroverslag tussen spoor, weg en water.

De toename van het goederenvervoer, inclusief gevaarlijke stoffen, over de IJssellijn, Twentelijn en Twentekanaallijn, wijzen we af.

3.9 WATERWEGEN

Gelderland is een waterrijke provincie. De SP is groot voorstander van vervoer over het water. Maar dit moet wel milieuvriendelijker worden. Daarom worden initiatieven voor schoner vervoer over water gestimuleerd en gefaciliteerd. Havens worden hiervoor aangepast. Denk daarbij aan faciliteiten voor het tanken van schonere brandstoffen en het veilig afvoeren van afvalstoffen. En schonere schepen kunnen korting krijgen op liggelden. De provincie moet strenger handhaven op illegale ontgassing van binnenvaartschepen.

Veerboten vormen belangrijke schakels in auto- en fietsverbindingen. De provincie houdt de veerboten over Waal, IJssel en Maas in stand.

3.10 LUCHTVAART

De SP is tegen de uitbreiding van vliegveld Lelystad. De voorgenomen laagvliegroutes over onder andere de Veluwe verwerpen we. De geplande toename van (vakantie)vluchten op deze luchthaven heeft, door toename van fijnstof, CO₂ en lawaai, negatieve gevolgen voor leefbaarheid en natuur in grote gebieden van Gelderland. De negatieve gevolgen zijn onomkeerbaar.

Als duurzaam alternatief voor de groei van luchtvaart zien wij meer in de verbetering van langeafstandstreinen.

Vliegveld Teuge breidt wat de SP betreft niet uit en het gebruik van het vliegveld wordt aan banden gelegd, net als het militaire vliegveld Deelen.

4. KLIMAAT EN DUURZAME ENERGIE

De verandering van ons klimaat gaat grote gevolgen hebben, dat wordt steeds duidelijker. We moeten daarom als samenleving omschakelen van fossiele energie naar duurzame energie. De lasten van die verandering moeten eerlijk verdeeld worden, dat willen wij verankeren in het klimaatbeleid. De provincie moet er, bijvoorbeeld door een transitiefonds, voor zorgen dat mensen met een gemiddeld of laag inkomen gesteund worden zodat ze mee kunnen doen in de omschakeling. Op weg naar een klimaat- en energieneutrale samenleving blijft wat de SP betreft niemand achter.

4.1 KLIMAATRECHTVAARDIGHEID

Het huidige klimaatbeleid werkt niet goed genoeg en is onrechtvaardig. De CO₂-uitstoot van Nederland loopt niet voldoende terug. De grote vervuilers worden ontzien terwijl huishoudens de rekening betalen. Er ontstaat langzaam maar zeker een tweedeling op het gebied van het klimaat. Zij die profiteren van alle veranderingen en zij die aan de kant staan. Vooral mensen met hogere inkomens weten de weg te vinden naar klimaatsubsidies. En mensen met lagere inkomens zijn niet in staat om verduurzaming van hun huis te financieren. De provincie zal het bestrijden van die klimaat-tweedeling tot speerpunt van haar beleid moeten maken: rechtvaardigheid is de basis voor duurzame verandering.

4.2 VERVUILERS AANPAKKEN

Wat de SP betreft is de tijd voorbij waarin grote bedrijven met zachte hand aangepakt worden. Het verlenen van vergunningen wordt een middel om bedrijven te verplichten flinke stappen vooruit te zetten: minder energie verbruiken en vooral duurzame energie benutten. Handhaven op milieuvergunningen kan en moet beter. Bedrijven worden gevraagd hun bijdrage te leveren aan energieopwekking door zonnepanelen op bedrijfspanden te plaatsen en het leveren van restwarmte aan warmtenetten.

Naast de industrie en het vervoer is er ook in de landbouw winst te behalen. Vooral de veeteelt is verantwoordelijk is voor een buitensporige bijdrage aan klimaatverslechtering.

De provincie doet onderzoek naar de afvalstromen in Gelderland en hoe deze zo beperkt mogelijk kunnen worden. Wij willen dat de vervuiler betaalt naar de mate waarin hij/zij vervuult, nu en op langere termijn.

4.3 VAN HET GAS AF

Op termijn gaan we van het gas af. Niet alleen vanwege klimaatbeleid, maar ook uit solidariteit met de Groningers. We willen niet afhankelijk worden van schadelijke alternatieven zoals schaliegas. We kopen zeker geen aardgas in bij foute regimes in het buitenland. Bij woningen begint het bij goede isolatie, dat scheelt aanzienlijk in stookkosten en verbruik van energie, waaronder veel gas.

We kunnen alleen van het gas af als dat betaalbaar en rechtvaardig wordt geregeld. Een financiële bijdrage vanuit de rijksoverheid is daarvoor nodig.

Duurzame energie, zoals wind en zon, speelt daarbij een belangrijke rol. De provincie moet ook doelgericht onderzoek doen naar de mogelijkheden van groene waterstof in Gelderland.

4.4 ZEGGENSCHAP OVER ONZE ENERGIE

We hebben een gemeenschappelijk doel waar uiteindelijk iedereen van meeprofiteert. Mede daarom moeten we de betrokkenheid van mensen vergroten bij het ontwikkelen en uitvoeren van duurzame projecten. Initiatieven van onderop, denk aan energiecorporaties van bewoners, verdienen alle steun van de provincie, zegen wij.

Collectieve energieprojecten zoals warmtenetten komen, wat ons betreft, in publieke (overheids-)handen. We willen niet afhankelijk zijn van commerciële (buitenlandse) bedrijven. Zo zorgen we voor democratische controle op onze energievoorziening. Daarom richten we de *Gelderse Duurzame Energieontwikkelingsmaatschappij* op, waarvan ten minste 51% van de aandelen in handen van de provincie is, dus in handen van de Gelderlanders.

4.5 KLIMAAT- EN ENERGIEFONDS

We investeren via het al bestaande Klimaat- en energiefonds in projecten, organisaties, bedrijven en onderzoeken die een werkelijke bijdrage leveren aan het doel: een stevige vermindering van de druk op het klimaat. Het huidige fonds wordt, wat de SP betreft, substantieel uitgebreid. Daarmee vergroten we de mogelijkheid tot langjarige investering en ontstaat ruimte voor pioniers. In de duurzame energiesector kan veel geld terugverdiend worden, zeker op de middellange en lange termijn.

De SP wil dat er een groene industriepolitiek gevoerd wordt. Wij willen dat CO₂-uitstoot drastisch vermindert wordt in productieprocessen. Dus investeren we in onderzoek naar vermindering in productie, kiezen we voor bedrijven die zich hier vestigen en minimale uitstoot hebben (voorwaarden vestigingsklimaat) en eisen we bij vergunningen dat bedrijven schoner produceren.

4.6 ENERGIE OPWEKKEN

Als we onze doelstellingen op het gebied van klimaat en energie willen behalen dan moeten we veel duurzame energie opwekken. Wat ons betreft kiezen we in ieder geval voor wind- en zonne-energie. Niet elke bron kan ook overal optimaal benut worden. Windenergie moet vooral langs de grote verbindingswegen (snelweg, waterwegen), op industrieterreinen en op zee worden opgewekt. Er zijn in Gelderland nog vele openbare gebouwen, corporatiewoningen en bedrijven met daken die geschikt zijn voor zonnepanelen. Zonneparken in de natuur zijn wat ons betreft een laatste optie.

Niet elke energiebron is inzetbaar. Zo tekent de SP al jaren bezwaar aan tegen (het opschalen van) de productie en het gebruik van biomassa. Het verbranden van houtige biomassa produceert juist meer CO₂ en stuwt de vraag naar brandhout op. Wij zijn tegenstander van megamestvergisters, zoals in Groenlo.

We hechten sterk aan een breed draagvlak onder ingrijpende, landschappelijke beslissingen zoals windparken. Het democratisch proces hierbij moet goed ingericht zijn en alle stappen daarin worden aantoonbaar doorlopen. We willen niet naar een situatie waarin belangrijke beslissingen alleen door een afdwingende overheid worden genomen. Een ruimhartige compensatie voor omwonenden is essentieel. Daarbij denken we niet aan een afkoopsommetje, maar aan een lange termijn vergoeding en het delen in de winst voor omwonenden.

4.7 VERGROENEN

We zetten stevig in op het vergroenen van steden en woonkernen. Daartoe roepen we een *groen fonds* in het leven. De aanleg van parken, *kleine bossen (tiny forests)*, stadstuinen en groene daken wordt gestimuleerd, net als stadslandbouw. Vergroenen is ook het actief verminderen van verhard oppervlak: we omarmen *Operatie Steenbreek* (stenen eruit, groen erin). We dagen gemeenten uit om een aanzienlijk deel van het onbenut agrarisch gebied te beplanten met (voedsel)bomen: dat vergroot de natuurlijke opslag van CO₂, verbetert de waterhuishouding en regelt de temperatuur beter. Dit ondersteunen we met het beschikbaar stellen van Gelderse (fruit)bomen en doen we in samenspraak met organisaties zoals de Gelderse Natuur en Milieu Federatie (GNMF) en Instituut Voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN).

4.8 GROENE WERKGELEGENHEID

We hebben oog voor de voordelen en economische kansen die de omschakeling naar een duurzame economie biedt. Veel mensen zullen in de duurzame sector een baan vinden. Nu al zien we een flinke groei in bijvoorbeeld het installeren van zonnepanelen en het bouwen en onderhouden van windmolens. Omscholingen kunnen ervoor zorgen dat meer mensen hiervan profiteren. De SP zal hier blijvend aandacht voor vragen bij bedrijven, opleidingen en het Gelders industriebeleid.

5. LANDBOUW, NATUUR, LEEFOMGEVING EN DIERENWELZIJN

De grootschalige landbouw in Gelderland zorgt voor overlast, vervuiling en dierenleed. De SP wijst de bio-industrie af. Wij willen meer kleinschalige, duurzame en waar mogelijk biologische veeteelt, land- en tuinbouw. Dit kan alleen als boeren een eerlijke prijs voor hun producten krijgen.

De natuur in Gelderland moet de ruimte krijgen. Dat doen we door meer natuurgebieden met elkaar te verbinden. Natuur en leefomgeving moeten beter en beschermd worden tegen uitstoot en milieuvuiling. Daarvoor is strenger handhaven nodig.

5.1 MEGASTALLEN NEE

We zijn tegen megastallen. Die zorgen voor gezondheidsproblemen, overlast en dierenleed. Vergunningen voor megastallen worden, wat de SP betreft, niet meer verleend. De stop op nieuwe geitenhouderijen blijft in stand.

De SP zet in op meer bewegingsruimte voor de dieren en maatregelen ter voorkoming van dierenleed door stalbranden. Dat kan onder andere door betere controle op elektrische-installaties en het verplichten van sprinkler installaties. Kleine en middelgrote bedrijven kunnen hiervoor aanspraak maken op een ondersteunende subsidie.

Ook de ontwikkeling naar concentratiegebieden van megakassen in de tuinbouw is de SP nog altijd een doorn in het oog. De provincie moet meer werk gaan maken van kleinschalige, duurzame en waar mogelijk biologische veeteelt, land- en tuinbouw. Dat is ook goed voor het karakteristieke Gelderse landschap.

Wat de SP betreft moeten jonge agrariërs door de provincie geholpen worden om een bedrijf over te nemen en duurzaam en biologisch te gaan boeren.

5.2 VOEDSELPRODUCTIE

Veeteelt veroorzaakt grote druk op de natuur en de leefomgeving. Er moet gewerkt worden aan een andere manier voedsel produceren. Innovatie op dit gebied (ook wel de eiwittransitie genoemd) is van groot belang. De provincie moet het afbouwen van de grote veestapel enerzijds en productie van nieuwe gewassen anderzijds stimuleren. Dat levert een forse bijdrage aan dalen van fijnstof, broeikasgassen en andere vervuiling en het maakt de bio-industrie overbodig.

5.3 NATUUR

Gelderland is rijk aan groen en heeft een aantal bijzondere natuurgebieden, bossen en rivieren. Er is veel geïnvesteerd in het met elkaar verbinden van natuurgebieden, via ecoducten, en het aankopen van natuurgebieden. Zo krijgen kwetsbare soorten meer ruimte en een betere overlevingskans. Bovendien maakt het Gelderland ook mooier. Deze projecten zijn deels uitgevoerd. De nieuwe Natuurwet pleit het Rijk vrij van de zorg om de natuur, afgezien van de zogenaamde Natura 2000 gebieden. In Gelderland is dat een aanzienlijk gebied. Maar de prachtige natuur dreigt in de knel te komen tenzij de provincie zich hard maakt voor beheer en bescherming.

De provincie moet werk maken van het voltooien van de eerder gemaakte plannen voor een groot natuurnetwerk.

De SP is voor het in stand houden van schaapskudden, zowel voor het behoud van natuur- en landschap als vanwege de cultuurhistorische waarde die schaapskuddes hebben.

De terugkomst van bever, otter en nu ook de wolf is een verrijking van de Gelderse natuur. De provincie moet zorgen voor ruimhartige schadevergoeding en een bijdrage aan preventie van overlast. Zo houden deze dieren draagvlak.

5.4 MILIEU EN HANDHAVING

De provincie heeft de plicht milieurisico's te verkleinen door grote bedrijven regelmatig en zonder aankondiging te controleren en bij overtreding daadkrachtig te handhaven. Wij pleiten voor een zeer terughoudend beleid daar waar het gedogen/verlenen van tijdelijke vergunningen betreft.

Er moet streng opgetreden worden tegen lozing van drugsafval in de natuur en lozingen die de drinkwatervoorziening in gevaar brengen.

Toezicht en handhaving moet serieus verbeteren. Er moet meer geld naar handhaving zodat we meer handhavers kunnen inzetten. 'Slachtoffers' worden beter gesteund door de provincie (compensatiemaatregelen). En daarbij denken we zeker aan de terreinbeheerders.

Ook zijn forse inspanningen nodig om asbest van alle daken te verwijderen en om te voorkomen dat er na 2024 massale dumping van asbest gaat plaatsvinden. De provincie richt een fonds op waarmee particulieren en kleine ondernemers worden geholpen om asbest te verwijderen van hun daken.

De provincie zorgt voor scherp toezicht en handhaving op de naleving van Omgevingsverordening door gemeenten.

5.5 GROND- EN OPPERVLAKTEWATER

Wij maken ons zorgen over de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Na twee jaar touwtrekken door de SP heeft de provincie eindelijk onderzoek laten doen naar het uitspoelen van hormonen in het grondwater. Maar de risico's zijn nog onvoldoende in beeld gebracht. Dat vraagt om aanvullend onderzoek, ook naar de gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen in het grond- en oppervlakte water. De provincie moet zorgen voor verscherpt beleid.

De hoeveelheden medicijnen in het drinkwater zijn hoog. Waterschappen trekken aan de bel. Het is voor waterbedrijf Vitens nog altijd lastig om de drinkwatervoorraden voor de toekomst goed beschermd te krijgen. Er is weliswaar een Structuurvisie Ondergrond, maar die biedt geen garantie op veilig drinkwater. Het Rijk houdt namelijk nog altijd de bevoegdheid om de ondergrond voor andere doelen te gebruiken, zoals gaswinning of opslag van afval. De SP wijst de opslag van CO₂ in de ondergrond af. De provincie moet Vitens steunen om dit lange termijn belang voor drinkwater op de agenda te houden.

De provincie moet voorkomen dat plassen minder diep gemaakt worden (verondiepen) met vervuild slib. Op veel plekken heeft de natuur zich al hersteld. Verondiepen is zeker niet op voorhand de beste oplossing voor natuurontwikkeling en recreatie.

5.6 DIERENWELZIJN

Het beleid van de provincie heeft veel impact op het welzijn van dieren en direct invloed op dieren en hun leefgebied. Helaas doen de belangen van dieren en hun behoeftes er vaak niet toe bij de besluitvorming. Het gevolg is dierenleed dat voorkomen had kunnen worden. Dat kan en moet anders.

De provincie heeft een zorgplicht voor het wild dat leeft in Gelderland. Daarom moet de provincie financiële ondersteuning bieden aan opvangcentra voor vogels en andere in het wild levende dieren. Ter voorkoming van dierenleed moet de provincie het aanplanten van bomen en de bouw van schuilstallen in weilanden ter beschutting van de dieren stimuleren.

5.7 VOORKOMEN IS BETER DAN AFSCHIETEN

De SP is geen voorstander van de jacht en wil dat de jacht tot een minimum wordt beperkt. In plaats van het afschieten van dieren zetten we in op preventie, maatregelen ter voorkoming van ongevallen en diervriendelijk verjagen bij serieuze overlast.

De provincie moet bij het terugdringen van overlast streven naar maatwerk, zoals het verlagen van de maximumsnelheid in natuurgebieden, het plaatsen van wildhekken en het verbieden van gewassen die vogels aantrekken rond vliegvelden. Het ganzenbeleid moet zich richten op het voorkomen van schade zónder het afschieten en vergassen van ganzen.

De provincie zorgt voor strenger toezicht op de jacht en jagers. Klachten worden geregistreerd. Deze informatie dient ingezet te worden om de handhaving te verbeteren. De regels over jacht en de bescherming van natuurgebieden worden beter gehandhaafd door de provincie.

6. WERKEN, LEREN EN INNOVEREN

De economische crisis zou op zijn retour zijn, maar er staan nog veel mensen aan de kant. Anderen zitten vast in onzekere flexbanen. Voor de SP is 'de economie' meer dan winst maken en geld verdienen. Het is een taak van de provincie om de regionale economie te versterken en daarmee te zorgen voor meer werkgelegenheid en echte banen.

6.1 ECHTE BANEN

Wij zijn tegen flexbanen, want die bieden geen bestaanszekerheid. Investerings die de provincie doet voor werkgelegenheid moeten daarom altijd leiden tot echte banen.

Wij zijn tegen verdringing. Je zet geen vrijwilligers in om werk te laten verrichten dat door fatsoenlijk betaalde werknemers gedaan kan worden.

De provincie stimuleert sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. Dat houdt in dat mensen mee kunnen doen ook al hebben ze een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt. Dat betekent mensen blijven waarderen en laten bijscholen gedurende hun hele werkzame leven. En je sterk maken voor een duurzame manier van werken die niet ten koste gaat van mens, natuur en milieu.

De SP wil dat werknemers en vakbonden al in een vroeg stadium worden betrokken bij economische plannen. Bij de totstandkoming van plannen die moeten zorgen voor werkgelegenheid moet er een hoofdrol zijn weggelegd voor de mensen die het betreft. Want uiteindelijk zijn niet de bestuurders maar de inwoners in onze provincie de baas.

6.2 SCHOLING

De Gelderse ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (MKB) willen graag innoveren, maar vinden dat de samenwerking met de universiteiten, hogescholen, Mbo's en Roc's onvoldoende van de grond komt. Ondanks allerlei beloftes en programma's die de provincie heeft opgezet. Kennelijk zijn de huidige middelen onvoldoende en/of de programma's nog te weinig praktisch ingericht. De SP wil dat de provincie alle betrokken partijen verbindt, van ondernemers tot werknemersvertegenwoordigers, van mensen in opleiding tot ervaren professionals. Goede, gerichte scholing en wetenschappelijk onderzoek biedt kansen voor ondernemers en meer baanzekerheid aan werknemers.

6.3 INNOVATIE EN SAMENWERKING

Innovatie is hard nodig in (duurzame) economie. Veel succesvolle innovaties zijn met steun van de overheid tot stand gekomen. De provincie kan die innovatie stimuleren, maar moet daarbij wel kritisch kijken naar de effectiviteit van haar eigen beleid. Innovatiegelden komen wat ons betreft niet terecht bij prestige objecten. De SP wil dat de provincie vooral steun geeft aan startende en kleine bedrijven, en aan overheids-, arbeiders- en bewonersinitiatieven.

6.4 VESTIGINGSKLIMAAT

De SP wil dat kennis in de regio blijft: een aantrekkelijk vestigingsklimaat is niet alleen belangrijk voor bedrijven. Het zorgt er ook voor dat werknemers in de regio blijven wonen of hier naartoe verhuizen. De provincie moet de handen ineen slaan met het bedrijfsleven, de woningbouwcorporaties en de bouw. Een gevarieerd en betaalbaar woningaanbod houdt mensen in de regio. Zeker zo belangrijk is het om de (sociale en culturele) voorzieningen in de provincie op niveau te houden. Wat de SP betreft zorgt de provincie samen met gemeenten er voor dat deze bereikbaar zijn en voor iedereen toegankelijk. De natuurrijke omgeving wordt als een van de belangrijke vestigingsfactoren genoemd, daarom moet de provincie daar blijven investeren.

6.5 GEMAAKT IN GELDERLAND

De Gelderse maakindustrie is van groot economisch belang. Veel mensen verdienen er hun brood met het maken van producten. De maakindustrie kan niet zonder creatieve en innovatieve ambachtslieden. Dat vakmanschap moet worden gestimuleerd. De SP wil dat er meer broedplaatsen komen waar creatieve en innovatieve mensen en de Gelderse (maak)industrie samen producten kunnen bedenken. De (creatieve) maakindustrie is verantwoordelijk voor een groot deel van de Gelderse productie en de export. Daarom komt er een trots label op al onze producten: 'Gemaakt in Gelderland.' Het *Gemaakt in Gelderland* label krijg je niet zomaar. Het product is ontworpen in Gelderland, gemaakt van Gelderse grondstoffen, is volledig geproduceerd in Gelderland en na gebruik wordt het gerecycled en hergebruikt in Gelderland.

6.6 RECREATIE EN TOERISME

Het toerisme is belangrijk voor onze Gelderse Economie. Het heeft invloed op natuur en cultuur, en er wordt veel geld verdiend. Elke streek heeft haar eigen toeristische mogelijkheden en toerisme wordt gedragen door veel kleine ondernemers.

De kleinschalige recreatie staat onder druk. Veel vakantieparken kunnen de huidige eisen van duurzaamheid en voorzieningen niet bijhouden. Daardoor ontstaan verouderende (verpauperende) vakantieparken. Deze trekken mensen die, soms noodgedwongen, het zomerhuis gebruiken als vaste woning. Dergelijke parken nodigen ook uit tot criminele activiteiten.

De SP wil dat de provincie waakt over de ruimte voor recreatie en het aanbod divers en betaalbaar houdt. Mensen die vaste woonruimte in de regio zoeken moeten die kunnen vinden in voor hun betaalbare reguliere woningen. In het door de provincie gevoerde beleid ter verbetering van de vakantieparken moet nadrukkelijk oog zijn voor de kleine parken en voor de betaalbaarheid van die parken voor alle vakantiegangers.

6.7 GRENSOVERSCHRIJDEND

De SP is een voorstander van (inter)nationale samenwerking op gebieden zoals economie, zorg, onderwijs, verkeer en cultuur. Daarvoor werken we samen met onze buurprovincies. Wij stimuleren ook graag een nauwe samenwerking tussen Gelderse en Duitse grensregio's op gebied van scholing en werkgelegenheid. Daarbij is het belangrijk dat in de grensgebieden, via bijvoorbeeld de Roc's, de Duitse taal extra aandacht krijgt en dat Duitsland door iedereen goed en betaalbare bereikt kan worden.

7. OMARM KUNST EN CULTUUR

Het leven bestaat niet alleen uit werken en geld verdienen. De SP vindt dat een breed aanbod van kunst en cultuur beschikbaar en toegankelijk moet zijn voor een groot publiek. Kunst en cultuur zijn een signaal van hoop, innovatie en creativiteit. De provincie moet extra investeren in het voortbestaan van een goed toegankelijk netwerk van culturele instellingen zoals bibliotheken en muziekscholen. Dat doet zij door samen met gemeenten en andere belanghebbende partijen een plan hiertoe op te stellen. We willen niet dat cultuur afhankelijk wordt van de grillen van de commercie en liefdadigheid. Wij blijven ons inzetten voor het behoud van de Gelderse monumenten, muziekscholen en fanfares, voor zangkoren en toneelclubs, poppodia en ateliers voor beeldende kunst en voor kleinschalige culturele centra. Ook de onafhankelijke, regionale journalistiek kan op onze blijvende aandacht rekenen. Niet alleen als publieke bewaker van de democratie, maar ook als bron voor informatie over al die culturele activiteiten.

7.1 BIBLIOTHEEK

De bibliotheek is een belangrijke toegangspoort naar kennis en taalvaardigheid, literatuur, cultuur en wetenschap. Het is één van de weinige gratis toegankelijke culturele instellingen waar iedereen komt. En vaak vormt deze een centrale ontmoetingsplek in wijken en dorpen. Door de digitalisering en gemeentelijke bezuinigingen neemt het aantal bibliotheekvestigingen steeds verder af. Er moet extra in nieuwe bibliotheekvormen worden geïnvesteerd. Daarbij moet voorkomen worden dat het alleen om digitale dienstverlening gaat. Indien noodzakelijk neemt de provincie een deel van die kosten op zich.

7.2 LAAGGELETTERDHEID

Tienduizenden Gelderlanders kunnen niet of onvoldoende lezen en schrijven. Om mee te doen in onze samenleving is goed kunnen lezen en schrijven van wezenlijk belang. De SP is blij dat er extra aandacht is voor laaggeletterden. De provincie Gelderland heeft naar aanleiding van een motie van de SP de verantwoordelijkheid voor de aanpak van laaggeletterdheid naar zich toe getrokken. En dat moet vooral zo blijven.

7.3 STREEKTAAL

De streektaal is een culturele schat met zijn unieke woorden en zegswijzen. Het is een manier om gevoelens tot uitdrukking te brengen en te begrijpen. De SP is blij dat de provincie, de komende jaren, de instandhouding van de streektaal ondersteunt, mede dankzij onze blijvende aandacht hiervoor. Zij doet dat samen met de Nederlandse en Duitse provincies in de grensstreek. Dat is een goede manier om 'over de grens' samen te werken. De SP vindt dit belangrijk.

7.4 CULTUUR: KLEINSCHALIG, BETAALBAAR, OVERAL

Tot op heden beperkt de rol van de provincie bij cultuur zich tot het ondersteunen van commerciële, groot-schalige en hoogstaande cultuur en festivals. Initiatiefnemers worden gedwongen om professioneler, groot-schalig en liefst zonder subsidies te werken. De SP wil meer geld besteden aan cultuur. Daarbij krijgt kleinschaligheid, spreiding over de provincie en de toegankelijkheid volop de aandacht. De entreprijs mag geen drempel vormen en mensen buiten de deur houden.

7.5 JEUGDFONDS CULTUUR

De SP heeft zich de afgelopen jaren met succes hard gemaakt voor het Jeugdfonds Cultuur (beter bekend als het Jeugdfonds Sport & Cultuur). Dit fonds betaalt de contributie en/of het lesgeld voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar te weinig geld is om muziek te maken, om te dansen, schilderen, toneel te spelen of iets anders creatiefs te doen. Het Jeugdfonds Cultuur moet ook de komende vier jaar blijven bestaan. Sterker nog, de SP wil dat er meer geld gaat naar Cultuur en Sport voor kinderen met iets minder financiële mogelijkheden. De uitvoering daarvan ligt bij gemeenten.

7.6 REGIONALE JOURNALISTIEK

De SP vindt het belangrijk dat onafhankelijke journalistiek op regionaal niveau in stand blijft. De Omroep Gelderland doet goed haar werk. De provincie heeft, mede op initiatief van de SP, een eerste stap gezet om lokale omroepen extra te ondersteunen. Daar blijft het wat de SP betreft niet bij. Goede en kritische verslaglegging van gemeentelijke en regionale politiek is essentieel. Om lokale en regionale omroepen te stimuleren is extra geld van de provincie nodig. Daarom zet de SP Gelderland zich in voor een *Fonds regionale politieke journalistiek*, opdat de kleine regionale kranten altijd een kritische correspondent kunnen financieren en zo de lokale democratie versterkt wordt.

7.7 ERFGOED

Het onderhoud van het culturele erfgoed staat blijvend onder druk. Ondanks de grote investeringen is er nog steeds achterstand bij het restaureren van kerken, kloosters en oude fabrieken met een belangrijke historische waarde. Het investeren in extra onderhoud is goed voor ons erfgoed. Het is ook goed voor het behoud van oude ambachtschap van restaurateurs, voor werkgelegenheid in de bouw en voor de toeristische aantrekkingskracht van Gelderland.

Erfgoed bestaat ook uit eeuwenoude geschreven documenten. Zonder deze bronnen kunnen wij de wording van ons mooie Gelderland niet begrijpen. Twee projecten, om de bronnen van het Gelders provinciaal bestuur tussen 1500 en 1900 via internet toegankelijk te maken, zijn de laatste jaren wegbezuinigd. Voortzetting van deze projecten op professionele basis is nodig. Bij voorkeur als grensoverschrijdend project in samenwerking met Limburg en de Duitse grensregio.

Archiefbewaarplaatsen zijn openbare instellingen met een publieke taak. Vrije kennis moet voor iedereen vrij toegankelijk zijn. Daarom willen wij verruiming van de openingstijden van het provinciaal Gelders Archief te Arnhem.

We lopen in de voetstappen van onze voorouders. Op sommige plekken zijn die voetstappen vele duizenden jaren oud. In de afgelopen jaren is bij opgravingen veel archeologisch materiaal gevonden. Er is een grote achterstand ontstaan bij het conserveren, (digitaal) documenteren, opslaan en tonen van de Gelderse vondsten. Dat is in strijd met de wet. Bovendien gaan niet goed geconserveerde vondsten langzaam maar zeker kapot. De provincie moet extra investeren om de achterstanden weg te werken en al dat moois te kunnen presenteren.

8. GELDERLAND SPORT

Wat de SP betreft zorgt de provincie er samen met anderen voor dat iedereen in Gelderland kan sporten. Dat is goed voor de gezondheid en het algemene welbevinden van mensen. Het zorgt voor sociale samenhang: niemand hoeft aan de kant te blijven staan. De SP kiest nadrukkelijk voor sporten voor iedereen in plaats van provinciaal geld te stoppen in de sponsoring van topsport.

8.1 TOPSPORT VERSUS BREEDTESPORT

In sommige dorpen en wijken is de sportvereniging en kantine de enige overgebleven sociale ontmoetingsplaats. Daarom is het belangrijk om mensen te stimuleren aan sport te doen en vrijwilliger te worden bij een sportvereniging. Wij zijn van mening dat de provincie samen met andere overheden de breedte- en amateursport in Gelderland financieel moet ondersteunen.

Als het aan de SP ligt stopt de provincie met het sponsoren van commerciële topsportevenementen. De SP ziet liever de jongens en meiden uit de buurt voetballen op een trapveldje en de burens baantjes trekken in het zwembad, dan de bestuurders op de (vip)tribune bij de openingsceremonie van een groot evenement. Professionele sport is vaak een plaats waar (grote) sponsors elkaar ontmoeten. Dat vraagt alertheid van de provincie omdat zij met sommige sponsors niet in verband gebracht moet willen worden.

Het ontwikkelen van topsporttalenten moet niet worden overgelaten aan de commercie. Het is verstandig jonge talenten te begeleiden in hun ontwikkeling en bewust te maken van de negatieve kanten van topsport zoals dopinggebruik, matchfixing en machtsmisbruik. Wat de SP betreft heeft de provincie hier een voorlichtende rol.

8.2 SPEELRUIMTE

In elke buurt moet voldoende vierkante meters aan buitenspeelruimte beschikbaar zijn. Stel ook schoolpleinen, onder buurttoezicht, open voor sport en spelen door kinderen. De provincie Gelderland gaat samen met gemeenten, scholen en bedrijven aan de slag om sporten en bewegen voor iedereen toegankelijk te maken.

8.3 SPORTEN MET BEPERKING

De vergoeding van sporthulpmiddelen voor mensen met een beperking moet niet alleen sportrolstoelen, maar ook andere hulpmiddelen omvatten. Bij revalidatie, en vooral ook daarna, is naast dagelijkse hulp en begeleiding naar werk ook begeleiding naar sport van belang. Wat de SP betreft subsidieert de provincie alleen sportaccommodaties die ook voor mensen met een beperking toegankelijk zijn.

8.4 JEUGDFONDS SPORT

Een lang gekoesterde SP-wens is uitgekomen: samen met het Nationale Jeugdfonds Sport, kunnen meer kinderen uit minder bedeelde gezinnen sporten. Daar willen we vooral mee doorgaan. Wat de SP betreft moeten alle kinderen in de gelegenheid zijn om te sporten en ook te leren zwemmen op de basisschool en daarbuiten. Teveel kinderen groeien tegenwoordig op zonder zwemdiploma's. Wij willen geld beschikbaar stellen voor schoolzwemmen, zodat geen kind de basisschool verlaat zonder zwemdiploma. Sporten voor kinderen uit arme gezinnen is extra belangrijk, ook zij hoeven niet aan de kant te blijven staan.

9. BESTUREN EN INVESTEREN

De SP is niet blij met de trend dat het bestuur steeds maar grootschaliger wordt en verder van de mensen af komt te staan. We vinden dat de provincie in allerlei opzichten al erg ver van de mensen af staat. Laat staan dat er een 'superprovincie' met Overijssel zou komen (Landsdeel Oost), zoals nog wel eens voorgesteld wordt. De SP is tegen gedwongen gemeentelijke herindelingen. Wij willen dat mensen zeggenschap houden over hun eigen leefomgeving en dat de buurt/de wijk de schaal van de toekomst is.

9.1 BESTUUR: SAMEN EN DICHTBIJ

De provincie werkt steeds vaker samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om grote projecten te realiseren. Samenwerking is goed, maar hier worden 'overlegorganen', 'taskforcen', 'boards' en 'gemeenschappelijke regelingen' opgetuigd. De gekozen volksvertegenwoordigers in Provinciale Staten of gemeenteraden hebben daarop nog maar weinig invloed, terwijl het vaak om veel geld en ingrijpende besluiten gaat. Wij zijn hier alert op. Gemeenteraden en de Provinciale Staten moeten altijd hun controlerende taak uit kunnen oefenen.

De provincie moet dicht bij de mensen staan, haar werkwijze moet uitnodigend en helder zijn en mag zeker geen drempels opwerpen. Ga niet voorbij aan de medezeggenschap van medewerkers in bedrijven; maak er gebruik van, leg ook daar je oor te luister. Het is belangrijk ook die mensen te bereiken die niet vanzelfsprekend de weg naar, bijvoorbeeld, inspraakavonden weten te vinden.

Bij grensoverschrijdende samenwerking hoort altijd de democratische legitimatie centraal te staan. Gemeenteraden en de Provinciale Staten moeten altijd hun controlerende taak kunnen uitoefenen.

9.2 OMGEVINGSWET

De SP is voorstander van een sterke overheid die ervoor zorgt dat onze omgeving wordt ingericht met aandacht mens, dier, natuur en milieu. De provincie neemt de regie en zorgt ervoor dat bewoners inspraak hebben op hun leefomgeving. De provincie stelt duidelijke grenzen aan gemeenten waar het gaat om milieubelasting, ruimtelijke ordening en natuurontwikkeling. Zo zorgt zij dat er geen ongelijkheid ontstaan tussen gemeenten in Gelderland.

9.3 NEVENFUNCTIES

De SP vindt dat gedeputeerden en de Commissaris van de Koning alleen onbetaalde nevenfuncties mogen bekleden. En zelfs daar moeten zij zeer terughoudend zijn: de functie moet aantoonbaar in het algemeen belang (van Gelderland) zijn.

9.4 SOCIAAL AANDEELHOUDERSCHAP

De provincie Gelderland heeft een aantal aandeelhouderschappen in publieke bedrijven zoals Liander (beheerder van het stroomnet) en Vitens (drinkwaterbedrijf). De SP wil dat de provincie een actief aandeelhouder is die samen met andere overheden zorgt voor lage rekeningen voor de mensen in plaats van hoge winsten en uitkeringen voor de aandeelhouders. Ook moet de provincie zich als aandeelhouder inzetten voor een koers waarbij deze bedrijven zich voor de maatschappij inzetten. Zij ondersteunt waarden en wensen zoals duurzaamheid en sociaal ondernemerschap. Voor bedrijven waarvan de provincie aandeelhouder is, geldt dat zij geen risicovolle activiteiten (in het buitenland) mogen ondernemen.

9.5 TOPINKOMENS AANPAKKEN

Bij (semi-)publieke bedrijven, waar de provincie aandeelhouder van is of subsidies aan verleent, mogen er geen overschrijdingen van de WNT-norm (Wet Normering Topinkomens) plaatsvinden. Publiek geld is niet bedoeld om buitensporige beloningen aan de top mede mogelijk te maken.

9.6 BELASTING

De provincie is door de verkoop van haar aandeel in NUON een rijke provincie met een miljardenvermogen. Daarom is de SP tegen een verhoging van de provinciale belasting van de zogenaamde 'opcenten' op de motorrijtuigenbelasting met meer dan de inflatiecorrectie.

Vaak gaat financiële steun van de provincie samen met een even zo grote bijdrage van de gemeente via 'cofinanciering'. In de praktijk betekent dit nogal eens dat gemeenten - om die bijdrage te kunnen leveren - moeten bezuinigen op voorzieningen. Het is de vraag of de eis van cofinanciering wel altijd tot de beste besteding leidt. De SP is tegen een verplichting in de cofinanciering door gemeenten.

9.7 INVESTEREN

Het omvangrijke vermogen van de provincie moet niet opgepot worden, maar op een verantwoorde manier geïnvesteerd in de Gelderse samenleving. In dit programma doen wij tal van voorstellen waar in geïnvesteerd moet worden. Daarvoor willen wij een deel van de NUON-gelden inzetten.

9.8 INFORMEREN EN CONTROLEREN

Een investering van de provincie kan voor veel onderwerpen een oplossing dichterbij brengen, mits de zaken helder en duidelijk worden geregeld. Dit betekent allereerst dat je de mensen die het betreft tijdig en volledig informeert, dat zij gehoord worden en dat Provinciale Staten het hele proces goed moeten kunnen controleren en waar nodig ingrijpen.

MEER WETEN?

Gelderland.sp.nl

CONTACT OPNEMEN:

SP GELDERLAND
Markt 11
6811 CG Arnhem

026-359 9409

gelderland@sp.nl

@spgelderland